



**Nærøyfjorden
verneområdestyre**

Postadresse
Nærøyfjorden verneområdestyre
Njøsavegen 2
6863 Leikanger

Besøksadresse
Fjordsenteret
5745 Aurland

Kontakt
Sentralbord: +47 57 64 30 00
Direkte: +47 5764 3134

fmvlp@fylkesmannen.no
www.nasjonalparkstyre.no/naroyfjorden

Ottar Stegen
Heggviksvåi 7, 5745 Aurland,
Hjødna 14, 5746 UNDREDAL

Sakshandsamar Jorunn Vallestad

Vår ref. 2020/3927-0 432.2

Dykkar ref.

Dato 17.06.2020

Dispensasjon - Nærøyfjorden landskapsvernområde - Øvste stegen - restaurering av låni - Ottar Stegen

Sender vedlagt saksprotokoll med saksframlegg frå Nærøyfjorden verneområdestyre.

Informasjon om klagerett

Vedtaket kan klagast inn for Miljødirektoratet av partar i saka eller andre som har rettsleg klageinteresse med ein frist på 3 veker jf. forvaltningslova §§ 28-29. Klagen skal rettast til Miljødirektoratet, men sendast via verneområdestyret v/sekretariatet, som kan gje nærare opplysningar om klagerett og rett til og sjå saksdokument.

Med helsing

Trygve Skjerdal
Nærøyfjorden verneområdestyre

Jorunn Vallestad
verneområdeforvaltar

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:
Aurland kommune
Vestland fylkeskommune
Fylkesmannen i Vestland
SNO Aurland



Arkivsaksnr: 2020/3927-0
Sakshandsamar: Jorunn Vallestad
Dato: 28.05.2020

Utval	Utvalssak	Møtedato
Nærøyfjorden verneområdestyre	24/20	15.06.2020

Nærøyfjorden landskapsvernområde - Øvste Stigen - restaurering av låni - Ottar Stegen

Innstilling frå forvaltar

Nærøyfjorden verneområdestyre gir Ottar Stegen løyve til å bruke gravemaskin i høve restaurering av grunnmuren til låa på Øvste Stigen og drenering av overflatevatn, og oppsetjing av ny låvebru og midlertidig utedo. Løyve er gjeve med heimel i verneforskrifta for Nærøyfjorden landskapsvernområde og naturmangfaldlova § 48 fyrste ledd og fyrste alternativ.

Løyve gjeld med fylgjande vilkår:

- Løa skal framstå så opphavleg som mogleg etter at restaureringa er fullført. Det skal takast utgangspunkt i tradisjonell byggeskikk på staden når det gjeld utforming, fargar og materialbruk.
- Det skal ikkje gjerast vesentlege fasadeendringar. Dette tydar mellom anna at det ikkje kan settast inn fleire vindauger og dører, og at taket skal ha same utforming som i dag. Der bord i kledningen må skiftast ut skal det brukast same type kledning som det er der i dag. Dersom takplater må bytast ut, skal dei erstattast med bølgeblekkplater med same profil som eksisterande plater.
- Det kan byggast ny innebygd låvebru i tråd med korleis den gamle låvebrua var. Teikning av låvebrua skal utarbeidast i samråd med fylkeskommunen, og sendast til sekretariatet for verneområdestyret til godkjenning før arbeidet startar opp. Det skal brukast same type kledning og tak som på resten av låa.
- Bakkemurar som må takast ned skal byggast opp att så likt dagens bakkemurar som mogleg, på same stad og i same høgde.
- Plassering av midlertidig utedo skal ikkje føre til avrenning til vassdrag.
- Utedoen skal fjernast etter at restaureringsarbeidet er ferdig og ny utedo er på plass i låa.



- Bruk av gravemaskin skal avgrensast til det som er naudsynt for restaurering av mur og drenering.
- Drenering av vatn frå innmarka skal gjerast ved å legge røyr i ei grøft gjennom innmarka mot bakkehelling i nord. Torva skal leggjast tilbake over dreneringsgrøfta.
- Rapport med bilde av tiltaket skal sendast til sekretariatet når arbeidet er slutført.

Det må hentast inn eige løyve til helikoptertransport av gravemaskin, anna utstyr og materiell.

Saksprotokoll i Nærøyfjorden verneområdestyre - 15.06.2020

Handsaming i møte

Etter innspel frå fylkeskommunen blir følgande tekst lagt til i saka:

«Tiltakshavar har plikt til å vise varsemd og til å straks melde frå til Vestland fylkeskommune ved avdeling for Kultur, idrett og inkludering, seksjon for kulturarv, dersom ein under arbeidet skulle støyte på automatisk freda kulturminne, jfr § 8, 2. ledd i Lov om kulturminne.

Automatisk freda kulturminne kan i denne samanheng vere konsentrasjonar av trekol i undergrunnen eller i groper, steinsettingar eller samling av stein, samt våpen, reiskap og liknande i metall eller stein.»

Elles vedtak i samsvar med innstilling frå forvaltar.

Vedtak

Nærøyfjorden verneområdestyre gir Ottar Stegen løyve til å bruke gravemaskin i høve restaurering av grunnmuren til låa på Øvste Stigen og drenering av overflatevatn, og oppsetjing av ny låvebru og midlertidig utedo. Løyve er gjeve med heimel i verneforskrifta for Nærøyfjorden landskapsvernområde og naturmangfaldlova § 48 fyrste ledd og fyrste alternativ.

Løyve gjeld med følgjande vilkår:

- Låa skal framstå så opphavleg som mogleg etter at restaureringa er fullført. Det skal takast utgangspunkt i tradisjonell byggeskikk på staden når det gjeld utforming, fargar og materialbruk.
- Det skal ikkje gjerast vesentlege fasadeendringar. Dette tydar mellom anna at det ikkje kan settast inn fleire vindauge og dører, og at taket skal ha same utforming som i dag. Der bord i kledningen må skiftast ut skal det brukast same type kledning som det er der i dag. Dersom takplater må bytast ut, skal dei erstattast med bølgeblekkplater med same profil som eksisterande plater.
- Det kan byggast ny innebygd låvebru i tråd med korleis den gamle låvebrua var. Teikning av låvebrua skal utarbeidast i samråd med fylkeskommunen, og sendast til



sekretariatet for verneområdestyret til godkjenning før arbeidet startar opp. Det skal brukast same type kledning og tak som på resten av løa.

- Bakkemurar som må takast ned skal byggast opp att så likt dagens bakkemurar som mogleg, på same stad og i same høgde.
- Plassering av midlertidig utedo skal ikkje føre til avrenning til vassdrag.
- Utedoen skal fjernast etter at restaureringsarbeidet er ferdig og ny utedo er på plass i løa.
- Bruk av gravemaskin skal avgrensast til det som er naudsynt for restaurering av mur og drenering.
- Drenering av vatn frå innmarka skal gjerast ved å legge røyr i ei grøft gjennom innmarka mot bakkehelling i nord. Torva skal leggjast tilbake over dreneringsgrøfta.
- Rapport med bilde av tiltaket skal sendast til sekretariatet når arbeidet er slutført.

Det må hentast inn eige løyve til helikoptertransport av gravemaskin, anna utstyr og materiell.

Tiltakshavar har plikt til å vise varsemd og til å straks melde frå til Vestland fylkeskommune ved avdeling for Kultur, idrett og inkludering, seksjon for kulturarv, dersom ein under arbeidet skulle støyte på automatisk freda kulturminne, jfr § 8, 2. ledd i Lov om kulturminne.

Automatisk freda kulturminne kan i denne samanheng vere konsentrasjonar av trekol i undergrunnen eller i groper, steinsettingar eller samling av stein, samt våpen, reiskap og liknande i metall eller stein

Saksopplysningar

Dokument som bakgrunn for saka:

- Søknad frå Ottar og Irene Stegen til Nærøyfjorden verneområdestyre om bruk av gravemaskin, drenering og mellombels utedo, datert 24.02.2020
- Søknad frå Ottar Stegen til Sogn og Fjordane fylkeskommune om verdsarvmidlar til løa på Øvste Stegen, gbnr. 53/1, datert 01.12.2019

Søknaden vert vurdert etter:

- Forskrift om vern av Nærøyfjorden landskapsvernområde av 08.11.2002
- Naturmangfaldlova av 19. juni 2009
- Forvaltningsplan for Nærøyfjorden, rapport nr. 1 – 2008

Ottar Stegen har søkt om og fått midlar frå fylkeskommunen til å restaurere løa på Øvste Stigen. Bygget er i dag prega av at grunnmuren til sørveggen er på veg inn, slik at laftet er kome i kontakt med bakken og byrja å rotne. For å restaurere bygningskonstruksjonen må muren først rettast opp. For å gjere dette må det gravast ca to meter ned til botn av muren. Til dette arbeidet er det behov for å bruke ei lita gravemaskin. For å få plass til å gjere arbeidet med maskina, må bakkemuren på sørsida av bygningen takast ned. Denne skal setjast opp att når arbeidet med grunnmuren er avslutta. Dei ynskjer også å bygge opp at låvebrua som no manglar, etter korleis Ottar Stegen hugsar at den såg ut.



Når dei likevel har gravemaskin på Øvste Stigen, ynskjer Ottar Stegen å nytte høvet til å drenere vekk vatn som samlar seg framom løa, i vegen som går til Beitelen og området under vegen mot våningshuset. Her samlar det seg vatn når det er mykje nedbør, særleg vår og haust. Vatnet kjem truleg frå ein bekk 10 meter lenger oppe i bakken, og planen er å grave ned eit røyr frå vasskjelda, over innmarka, gjennom grinda og fram til skrenten nedanfor innmarka.

I dag er det utedo i fjøsdelen av løa. Under restaureringa av løa søker Ottar Stegen om å få setje opp ein midlertidig utedo på fremste delen av innmarka. Når arbeidet med restaureringa er avslutta, skal utedoen plasserast inne i fremste enden av løa.

Lovgrunnlaget

Føremålet i Nærøyfjorden landskapsvernområde er definert i verneforskrifta § 2: «Føremålet med Nærøyfjorden landskapsvernområde er å ta vare på eit vakkert og eigenarta natur- og kulturlandskap frå fjord til fjell i eit storfelt isbreutforma landskap med eit mangfald av plante- og dyreliv og der eit kulturlandskap med slåtteteigar, beitelandskap, stølsområde, gardsbruk og kulturminne, skapt gjennom aktiv landbruks-drift, utgjør ein vesentleg del av landskapets karakter».

Alle inngrep eller tiltak som kan endre eller verke inn på landskapets art eller karakter er forbode. Dette gjeld mellom anna oppsetjing og riving av bygningar, drenering og anna form for tørrlegging, masseuttak, utfylling, planering og lagring av masse, og fjerning eller inngrep i verdfulle kulturminne så som gamle vegar og steinmurar.

Forvaltninga kan i særskilte høve vurdere om det er heimel til tiltak etter naturmangfaldlova § 48 fyrste ledd og fyrste alternativ som seier at «Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak frå et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig».

Vanleg vedlikehald som ikkje fører til vesentlege fasadeendringar på bygningar kan gjennomførast utan søknad.

Etter naturmangfaldlova (nml) § 7 skal prinsippa i §§ 8-12 leggjast til grunn ved utøving av offentlig mynde, og det skal koma fram av vedtaket korleis prinsippa er vurdert og vektlagt i saka.

Vurdering

Høgdegardane på Stigen er eit viktig landskapselement i Nærøyfjorden landskapsvernområde, og bevaring av kulturlandskapet er eit viktig føremål med vernet. Den gamle løa på Øvste Stigen er eit viktig kulturminne som det er positivt at blir restaurert.

Sjølve restaureringa av løa er ikkje søknadspliktig så lenge fasaden ikkje blir endra. Gjennoppbygging av innkledd låvebru med tak vil endre fasaden i forhold til korleis den er i dag, og er derfor søknadspliktig. Bruk av gravemaskin for å rette opp muren og inngrepa det fører med seg med flytting av masse og fjerning og nyoppbygging av bakkemurar, er det



ikkje opning for i verneforskrifta. Dette må derfor handsamast etter § 48 i naturmangfaldslova. Det same gjeld drenering og oppføring av mellombels utedo.

Den einaste trua arten som er registrert i området (Naturbase 04.06.2020) er stor bloddråpesvermar, som er vurdert til å vere sterkt trua (EN) i Norsk raudliste for artar. Denne arten er ikkje forventa å bli negativt påverka av tiltaket. Stor bloddråpesvermar er knytt til lysåpen, blomsterrik mark, og den største trusselen er tap av slåtte- og beiteenger i kulturlandskapet, gjengroing, gjødsling og oppdyrking. Forvaltar vurderer derfor at arbeidet som er planlagt sannsynlegvis vil ha ein positiv verknad på denne arten, ved at det aukar sjansen for at kulturlandskapet blir halde i hevd. Det er ikkje forventa å finne andre trua artar som vil bli negativt påverka av inngrepet. Kunnskapsgrunnlaget jf. nml § 8 er vurdert som godt nok for å vurdere saka, og føre-var-prinsippet jf. nml. § 9 er difor ikkje vektlagt i saka.

For å rette opp muren på løa er bruk av gravemaskin nødvendig. Det vil bli brukt ei lita gravemaskin for å avgrense inngrepa i natur og kulturminne. Likevel vil det vere nødvendig å fjerne bakkemuren på baksida av løa for å komme til. Så lenge denne blir bygd opp igjen vurderer forvaltar at fordelene med å få restaurert løa veg opp for inngrepet ved å ta ned og bygge opp igjen bakkemuren. Bruk av ei lita gravemaskin blir i dette tilfellet vurdert til å gje det beste samfunnsmessige resultatet, jf. nml. § 12.

Bygging av ny låvebru etter modell av gamal låvebru blir vurdert som eit positivt tiltak, då bygget blir restaurert til opphavleg stand. Bygging av låvebru er ikkje venta å ha negativ påverknad på verneverdiane.

Drenering av parti på innmarka der det samlar seg vatn er eit relativt lite inngrep, som ikkje er forventa å ha store negative påverknadane på natur eller kulturminne. Drenering av innmarka vil gjera skjøtselsarbeidet lettare, slik at kulturlandskapet blir tatt vare på. Når gravemaskin likevel er frakta opp for restaurering av løa vurderer forvaltar det som fornuftig og miljøforsvarleg å samtidig bruke denne til å grave ei enkel dreneringsgrøft.

Utedoen vil vere eit lite bygg som skal fjernast så snart løa er ferdig restaurert og ny utedo er på plass i løa. Det er planlagt å grave ned ein behaldar slik at det ikkje blir avrenning frå utedoen. Utedoen er ikkje forventa å føre til ein auka belastning på naturmangfaldet.

Samla vurderer forvaltar at tiltaka ikkje vil gje auka belastning på økosystemet, jf. nml. §10. Det er ikkje venta at tiltaka vil føre til skade på naturverdiane, og nml. §11 er difor vurdert som lite aktuell for denne saka.

Konklusjon

Vilkåra for å gje løyve etter §48 er at tiltaket ikkje strider mot vernevedtakets formål og ikkje kan påverke verneverdiane nemneverdig. Dette tiltaket er vurdert til å støtte opp under formålet med vernet, og så lenge vilkåra blir fylgt er det vurdert til å ha ein positiv påverknad på verneverdiane.

Med heimel i verneforskrifta og naturmangfaldlova § 48 fyrste ledd og fyrste avsnitt, tilrår forvaltar at det kan gjevast løyve til å bruke gravemaskin i høve restaurering av grunnmuren til løa på Øvste Stegen og drenering av overflatevatn, oppsetjing av ny låvebru og mellombels utedo.